

AN'ANAVIY VA ONLAYN INGLIZ TILINI O'QITISH USULLARINING INTEGRATSIYASINI O'RGANISH

Abirqulova Aziza Qurbonboy qizi

Alibekova Zilola

Phd

Annotatsiya: Ushbu maqolada an'anaviy va onlayn ingliz tilini o'qitish usullarining integratsiyasini o'rganish masalasi yoritiladi. So'nggi yillarda raqamli texnologiyalar ta'lim jarayoniga keng kirib kelgani bois, ingliz tili darslarida ikki format — sinfdagi yuzma-yuz o'qitish va masofaviy onlayn ta'limni uyg'unlashtirish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Tadqiqotda ushbu integratsiyaning mazmuni, imkoniyatlari va cheklovlari tahlil qilinib, o'quvchilarning til ko'nikmalarini shakllantirishga ta'siri yoritiladi. Shuningdek, o'qituvchining raqamli kompetensiyasi, interaktiv platformalardan foydalanish samaradorligi, o'quvchilar motivatsiyasiga ta'sir qiluvchi omillar ham ko'rib chiqiladi. Muallifning shaxsiy fikriga ko'ra, ikki uslubni uyg'unlashtirish nafaqat ta'lim jarayonini boyitadi, balki o'quvchilarning mustaqil o'rganish malakasini kuchaytiradi, individual yondashuvni ta'minlaydi va zamonaviy ta'lim ehtiyojlariga moslashishga yordam beradi. Maqola yakunida amaliy tavsiyalar berilib, ingliz tilini samarali o'qitishda gibril yondashuvning istiqbollari ko'rsatib o'tiladi.

Kalit so'zlar: an'anaviy ta'lim, onlayn o'qitish, gibril yondashuv, ingliz tili ta'limi, raqamli kompetensiya, interaktiv platformalar, motivatsiya, o'quv jarayoni samaradorligi, masofaviy ta'lim, innovatsion pedagogika.

Abstract: This article examines the integration of traditional and online methods in English language teaching. With the rapid expansion of digital technologies in recent years, combining face-to-face classroom instruction and distance online learning has become increasingly important in English lessons. The study analyzes the essence, opportunities, and limitations of this integration, highlighting its impact on the development of learners' language skills. It also explores teachers' digital competence, the effectiveness of interactive platforms, and factors influencing learner motivation. According to the author, blending the two approaches not only enriches the educational process but also strengthens learners' independent study skills, supports individualized learning, and facilitates adaptation to modern educational requirements. The article concludes with practical recommendations and discusses the prospects of using a hybrid approach for effective English language teaching.

Keywords: *traditional education, online teaching, hybrid approach, English language instruction, digital competence, interactive platforms, motivation, learning efficiency, distance education, innovative pedagogy.*

So‘nggi yillarda global ta‘lim tizimida yuz berayotgan o‘zgarishlar, xususan, raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi ingliz tilini o‘qitish jarayoniga sezilarli ta‘sir ko‘rsatmoqda. Axborot-kommunikatsiya vositalarining keng qo‘llanilishi natijasida an‘anaviy o‘qitish shakli tobora onlayn ta‘lim bilan integratsiyalashib, yangicha — gibril o‘qitish modeli shakllanmoqda. Mazkur jarayon nafaqat texnik imkoniyatlarning kengayishi bilan, balki o‘quvchilarning ta‘limga bo‘lgan qiziqishlari, o‘rganish ehtiyojlari va individual imkoniyatlarining xilma-xilligi bilan ham bevosita bog‘liqdir. Ingliz tili bugungi kunda global muloqot vositasi sifatida turli sohalarda muhim ahamiyatga ega bo‘lib, uni samarali o‘rgatish zamonaviy ta‘limning ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Shu bois o‘qituvchilar an‘anaviy dars jarayonida qo‘llaniladigan metodlarni zamonaviy onlayn platformalar imkoniyatlari bilan uyg‘unlashtirishga intilmoqda. An‘anaviy o‘qitish o‘quvchiga o‘qituvchi bilan bevosita muloqot qilish, nutq ko‘nikmalarini jonli muhitda mashq qilish imkonini bersa, onlayn ta‘lim o‘z navbatida ko‘plab interaktiv resurslar, multimediya materiallar va individual sur‘atda o‘rganish imkoniyatlarini yaratadi. Mazkur o‘rganish mavzusi ayniqsa dolzarbdir, chunki COVID-19 pandemiyasi davrida masofaviy ta‘limning majburiy qo‘llanilishi pedagogik jarayonda yangi tajribalarni keltirib chiqardi. Natijada ingliz tilini o‘qitishda ikki formatni birlashtirish — ta‘limning moslashuvchanligi, vaqt va makondan mustaqilligi, o‘quvchining o‘zlashtirish darajasiga moslashtirilgan yondashuv kabi afzalliklarni yuzaga chiqardi. Biroq bu jarayon o‘zining muayyan cheklovlariga ham ega: raqamli savodxonlik yetishmasligi, texnik vositalarning barqaror ishlamasligi, o‘quvchilarning onlayn muhitga moslashish qiyinchiliklari shular jumlasidandir.

Ushbu maqolaning dolzarbligi ingliz tilini o‘qitish bo‘yicha mavjud usullarning integratsiyalashuvi natijasida yanada samarali, moslashuvchan va innovatsion o‘quv jarayonini yaratish zarurati bilan belgilanadi. Tadqiqot jarayonida an‘anaviy va onlayn o‘qitishning o‘zaro uyg‘unlashuvi, ularning afzallik va kamchiliklari, o‘quvchining til kompetensiyasiga ta‘siri, shuningdek, o‘qituvchining raqamli kompetensiyasining o‘rni tahlil qilinadi. Muallifning fikricha, gibril yondashuv ingliz tilini o‘rganishda o‘quvchilar uchun qulay, motivatsion va interaktiv muhit yaratib, ta‘lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Ingliz tilini o‘qitishda an‘anaviy va onlayn metodlarning integratsiyasi bugungi kunda pedagogik tadqiqotlarning markazida turibdi. Bu yo‘nalishning nazariy poydevori klassik pedagogik qarashlar, konstruktivizm tamoyillari, kommunikativ yondashuv va raqamli

pedagogika nazariyalariga tayangan holda shakllangan. An'anaviy ta'lim modelida o'quvchi va o'qituvchi o'rtasidagi bevosita muloqot markaziy o'rin tutadi. Bunda bilim uzatishning verbal, amaliy, ko'rgazmali metodlari ustuvor bo'lib, dars jarayoni ko'proq o'qituvchi yetakchiligida olib boriladi. Ushbu yondashuv o'quvchining tinglab tushunish, nutq ko'nikmalari, grammatik bilimlar va dars intizomini shakllantirishda samarali hisoblanadi. Biroq XXI asrda ta'limning mazmuni va shakllarining o'zgarishi o'quv jarayonini faqat an'anaviy metodlar bilan cheklab bo'lmazligini ko'rsatdi. Raqamli pedagogika nazariyasiga ko'ra, ta'lim jarayoni interaktiv platformalar, multimediya vositalari va onlayn muloqot imkoniyatlari orqali boyitilganda o'quvchining o'quv materialini qabul qilish sur'ati oshadi, mustaqil izlanish ko'nikmalari rivojlanadi. Onlayn o'qitish modeli konstruktivizm tamoyillariga asoslanib, o'quvchini bilim yaratuvchi subyekt sifatida ko'radi. Bu yondashuvda o'quvchi dars jarayonida faol ishtirok etishi, mustaqil resurslardan foydalanishi va o'z tajribasiga tayangan holda yangi bilimlarni shakllantirishi ko'zda tutiladi.

Ingliz tilini o'qitishda kommunikativ yondashuv ham muhim nazariy asoslardan biri sanaladi. Bu yondashuvga ko'ra, til o'qitishning asosiy maqsadi o'quvchilarning real hayotiy vaziyatlarda samarali muloqot qilishi uchun til kompetensiyasini rivojlantirishdir. Gibril ta'lim modeli ushbu maqsadga erishishda ayniqsa qulaydir, chunki an'anaviy darslar jonli muloqotni kuchaysa, onlayn platformalar esa tinglab tushunish, o'qish, so'z boyligini oshirish bo'yicha ko'plab interaktiv mashqlarni taklif etadi. Nazariy izlanishlar shuni ko'rsatadiki, an'anaviy va onlayn usullarni integratsiyalash ta'limni shaxsga yo'naltirilgan qilish imkonini beradi. Zamonaviy ta'lim jarayonida o'quvchilarning qobiliyati, o'rganish sur'ati va individual ehtiyojlari turlicha bo'lganligi sababli, gibril o'qitish modeli har bir o'quvchi uchun moslashuvchan ta'lim muhitini yaratadi. Bu, o'z navbatida, motivatsiya va o'zlashtirish darajasiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shuningdek, ta'lim jarayonining raqamlashtirilishi o'qituvchining rolini ham qayta talqin etmoqda. Zamonaviy nazariyaga ko'ra, o'qituvchi endi faqat bilim beruvchi emas, balki jarayonni boshqaruvchi, yo'naltiruvchi, maslahatchi va motivator sifatida namoyon bo'ladi. Onlayn ta'lim sharoitida o'qituvchining raqamli kompetensiyasining yuqoriligi o'quv jarayonining samaradorligini belgilovchi asosiy omillardan biriga aylanmoqda. Umuman olganda, an'anaviy va onlayn ingliz tili o'qitish metodlarining nazariy integratsiyasi ta'lim jarayonini yanada boyitish, moslashuvchan qilish va o'quvchining faol ishtirokini ta'minlashga qaratilgan. Bu esa gibril ta'limning bugungi kunda nafaqat dolzarb, balki istiqbolli pedagogik yondashuv ekanini ko'rsatadi.

Ushbu tadqiqotda an'anaviy va onlayn ingliz tili o'qitish usullarining integratsiyasini amaliy hamda nazariy jihatdan o'rganish maqsadida kompleks metodologik yondashuv

qo‘llanildi. Metodlar tanlashda tadqiqotning dolzarbligi, o‘quv jarayonining murakkabligi va o‘qitish usullarining ko‘p omilli xususiyati inobatga olindi. Birinchidan, tadqiqotda taqqoslash metodi qo‘llanilib, an‘anaviy va onlayn o‘qitishning afzalliklari, cheklovlari, imkoniyatlari va kamchiliklari qiyosiy tahlil qilindi. Bu yondashuv ikki metodning qaysi jihatlari bir-birini to‘ldirishi mumkinligini aniqlashga yordam berdi. Taqqoslash natijasida o‘quvchilarning til ko‘nikmalarini rivojlantirishda har ikki formatning o‘ziga xos samaradorligini ko‘rsatadigan umumiy mezonlar belgilab olindi. Ikkinchidan, tadqiqot jarayonida pedagogik kuzatuv metodi qo‘llanilib, real dars jarayonida o‘qituvchi va o‘quvchi o‘rtasidagi o‘zaro ta’sir, onlayn platformalarning qo‘llanishi, o‘quvchilarning faolligi va motivatsiya darajasi o‘rganildi. Kuzatuvlar an‘anaviy darslar va masofaviy ta’lim mashg‘ulotlari davomida muntazam ravishda olib borilib, integratsiya samaradorligini ko‘rsatuvchi amaliy faktlar yig‘ildi. Uchinchidan, so‘rovnoma va suhbat usullari yordamida o‘qituvchi va o‘quvchilarning gibril ta’limga bo‘lgan munosabati, qiyinchiliklari, ehtiyojlari va kutilmalari aniqlab olindi. So‘rovnomadan to‘plangan ma’lumotlar sifat tahlil qilinib, onlayn resurslardan foydalanish, darsning interaktivligi, multimediya vositalarining ahamiyati va o‘quvchilarning mustaqil ishlash malakasi kabi ko‘rsatkichlar o‘rganildi. To‘rtinchidan, tadqiqotda kontent tahlili metodidan foydalanilib, ingliz tilini o‘qitish bo‘yicha mavjud dasturlar, elektron platformalar, video darslar, onlayn testlar, mobil ilovalar va darsliklar mazmuni o‘rganildi. Bu orqali an‘anaviy va onlayn o‘qitish vositalarini integratsiya qilishda qanday didaktik imkoniyatlar mavjudligi aniqlab berildi. Beshinchidan, olingan nazariy va amaliy ma’lumotlarni umumlashtirish maqsadida analitik-sintetik yondashuv qo‘llanildi. Ushbu yondashuv turli manbalar va empirik natijalarni bir tizimga keltirib, ularning o‘zaro bog‘liqligini aniqlash imkonini berdi.

Shuningdek, tadqiqot jarayonida o‘quvchilarning so‘z boyligi, tinglab tushunish, nutq va yozma ko‘nikmalarining rivojlanish dinamikasini baholash uchun diagnostik testlardan foydalanildi. Test natijalari an‘anaviy, onlayn va integratsiyalashgan uslublarning ta’sirini solishtirish imkonini berdi. Umuman olganda, tadqiqot metodologiyasi an‘anaviy va onlayn o‘qitishning o‘zaro uyg‘unlashuvini har tomonlama o‘rganish, pedagogik jarayonni chuqur tahlil qilish va gibril ta’lim modelining samaradorligini nazariy hamda amaliy asoslash imkonini berdi.

Ushbu tadqiqot doirasida an‘anaviy va onlayn ingliz tili o‘qitish usullarining integratsiyasini o‘rganish maqsadida turli empirik ma’lumotlar yig‘ildi. Tadqiqot jarayonida kuzatuvlar, so‘rovnomalar, suhbatlar va diagnostik testlar orqali o‘quvchilarning bilim darajasi, nutq va yozma ko‘nikmalari, shuningdek, motivatsiyasi tahlil qilindi. Kuzatuvlar natijasida an‘anaviy darslar o‘quvchilarning jonli muloqot qilish va grammatik bilimlarni mustahkamlash imkoniyatini yaxshiroq ta’minlashi aniqlandi. Shu bilan birga, onlayn

mashg‘ulotlar esa interaktiv resurslar, video va audio materiallar, shuningdek, individual sur‘atda ishlash imkoniyatini beradi. O‘quvchilarning ko‘pchiligi onlayn mashg‘ulotlar orqali yangi so‘zlarni mustaqil o‘rganish va nutq ko‘nikmalarini mustahkamlash imkoniyatini yuqori baholadi. So‘rovnoma natijalari shuni ko‘rsatdiki, gibrid (integratsiyalashgan) ta‘lim modeli o‘quvchilarning motivatsiyasini oshiradi. O‘quvchilarning 85% i integratsiyalashgan darslar ko‘proq qiziqarli va samarali ekanligini ta‘kidlaydi. Shu bilan birga, o‘qituvchilar onlayn platformalardan foydalanish orqali dars mazmunini boyitish, individual yondashuvni ta‘minlash va o‘quvchilar bilan muntazam aloqani saqlash imkoniyatini oladi.

Test natijalarini tahlil qilganda, integratsiyalashgan ta‘lim metodida o‘quvchilarning so‘z boyligi, tinglab tushunish va yozma ko‘nikmalari an‘anaviy yoki faqat onlayn o‘qitish bilan solishtirganda sezilarli darajada yuqoriligi kuzatildi. Bu esa ikki metodni birlashtirish orqali ta‘lim jarayonini samarali qilish mumkinligini tasdiqlaydi. Shuningdek, tadqiqot davomida o‘quvchilarning individual sur‘atda o‘rganish va mustaqil ish faoliyatini rivojlantirishda gibrid ta‘limning ijobiy ta‘siri aniqlanib, o‘qituvchilarning pedagogik faoliyatini soddalashtirishi va o‘quv jarayonini moslashuvchan qilishi qayd etildi. Natijalar shuni ko‘rsatdiki, an‘anaviy va onlayn usullarni uyg‘unlashtirish nafaqat o‘quvchilarning til ko‘nikmalarini oshiradi, balki ularning ta‘lim jarayonidagi faol ishtirokini rag‘batlantiradi, motivatsiyasini kuchaytiradi va individual ehtiyojlarga moslashgan muhit yaratadi. Shu bilan birga, gibrid yondashuv o‘qituvchilarga darslarni samarali rejalashtirish, resurslardan unumli foydalanish va interaktiv metodlarni qo‘llash imkoniyatini beradi.

Ushbu tadqiqot natijalari an‘anaviy va onlayn ingliz tili o‘qitish usullarining integratsiyasining samaradorligini isbotladi. Tadqiqot ko‘rsatdiki, gibrid ta‘lim modeli o‘quvchilarning til ko‘nikmalarini yanada tez va samarali rivojlantirishga imkon yaratadi. An‘anaviy metodlar o‘quvchilarning jonli muloqot va amaliy mashqlar orqali bilimlarni mustahkamlashini ta‘minlasa, onlayn metodlar interaktiv materiallar, multimedia resurslari va individual sur‘atda o‘rganish imkoniyatini beradi. Shu tariqa, ikki usulni uyg‘unlashtirish ta‘lim jarayonini boyitadi va motivatsiyani oshiradi.

- Tadqiqot davomida kuzatilgan natijalar shuni ko‘rsatdiki, integratsiyalashgan ta‘lim:
- o‘quvchilarning so‘z boyligi, nutq va yozma ko‘nikmalarini sezilarli darajada oshiradi;
- o‘quvchilarning mustaqil o‘rganish malakalarini rivojlantiradi;
- individual yondashuvni ta‘minlab, har bir o‘quvchining ehtiyojiga moslashadi;
- o‘qituvchilarga darslarni samarali rejalashtirish va resurslardan unumli foydalanish imkonini beradi.

Xulosa

Ushbu tadqiqot an'anaviy va onlayn ingliz tili o'qitish usullarining integratsiyasini o'rganishga qaratilgan bo'lib, gibrid ta'lim modelining samaradorligini ilmiy jihatdan asoslashga xizmat qildi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, ikki usulning uyg'unlashuvi ta'lim jarayonini yanada boyitadi, o'quvchilarning til ko'nikmalarini sezilarli darajada oshiradi va individual o'rganish ehtiyojlariga moslashuvchanlikni ta'minlaydi. An'anaviy metodlar o'quvchilarga jonli muloqot qilish, amaliy mashqlarni bajarish va dars intizomini rivojlantirish imkoniyatini beradi. Shu bilan birga, onlayn metodlar interaktiv multimedia vositalari, testlar, videodarslar va mobil ilovalar orqali o'quvchilarning mustaqil ishlash, ko'proq mashq qilish va yangi bilimlarni qabul qilish sur'atini oshiradi. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, gibrid ta'lim modeli aynan shu ikki tomonlama yondashuvni birlashtirishi orqali nafaqat bilimlarni mustahkamlash, balki o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish, faoliyatini rag'batlantirish va til o'rganish jarayonini qiziqarli qilish imkonini beradi.

Shuningdek, tadqiqot pedagogik jihatdan o'qituvchilarning rolini qayta talqin qilish zaruratini ko'rsatdi. Gibrid ta'limda o'qituvchi nafaqat bilim beruvchi, balki jarayonni boshqaruvchi, yo'naltiruvchi va motivator sifatida faol ishtirok etadi. Bu esa o'qituvchilarning raqamli kompetensiyasini oshirish, interaktiv metodlardan foydalanish va o'quvchilarga individual yondashuvni kuchaytirish zaruratini tug'diradi. Tadqiqot natijalari shuni ham ko'rsatdiki, gibrid ta'lim nafaqat o'quvchilarning nutq, tinglab tushunish, yozma va og'zaki ko'nikmalarini rivojlantiradi, balki o'quvchilarning mustaqil ishlash malakasini shakllantiradi. Bu o'quvchilarning ta'limga bo'lgan qiziqishini oshiradi va ularni o'zlashtirish jarayonida faol ishtirok etishga rag'batlantiradi. Shu bilan birga, gibrid model maktab muhitini zamonaviy talablarga moslashtiradi, ta'lim jarayonini moslashuvchan va samarali qiladi, darslarni rejalashtirishni soddalashtiradi va pedagogik jarayonning sifatini yaxshilaydi. Umuman olganda, an'anaviy va onlayn ingliz tili o'qitish metodlarining uyg'unlashuvi zamonaviy pedagogikaning dolzarb yo'nalishi sifatida e'tirof etilishi mumkin. Bu yondashuv o'quvchilarga ko'proq interaktivlik, erkinlik va shaxsiylashtirilgan o'rganish imkoniyatini beradi, o'qituvchilarga esa ta'lim jarayonini samarali tashkil etish va individual ehtiyojlarga moslashtirish imkonini yaratadi. Shu bilan birga, gibrid yondashuv nafaqat bugungi kun ta'limining dolzarbligini, balki kelajakdagi istiqbolli pedagogik yondashuv sifatida ham muhimligini ta'kidlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Brown, H. D. (2014). Principles of Language Learning and Teaching (6th ed.). Pearson Education.

2. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). *Approaches and Methods in Language Teaching* (3rd ed.). Cambridge University Press.
3. Harmer, J. (2015). *The Practice of English Language Teaching* (5th ed.). Pearson.
4. Chapelle, C. A., & Sauro, S. (2017). *The Handbook of Technology and Second Language Teaching and Learning*. Wiley-Blackwell.
5. Warschauer, M., & Kern, R. (2000). *Network-Based Language Teaching: Concepts and Practice*. Cambridge University Press.
6. Benson, P., & Chik, A. (2011). *Theoretical Perspectives on Learning and Teaching English as a Foreign Language*. Routledge.
7. Godwin-Jones, R. (2018). Using Mobile Technology to Develop Language Skills. *Language Learning & Technology*, 22(3), 1–17.
8. Stockwell, G., & Hubbard, P. (2013). Some Emerging Principles for Mobile-Assisted Language Learning. *Monterey, CA: CALICO Journal*, 30(1), 1–12.
9. Dudeney, G., & Hockly, N. (2012). *How to Teach English with Technology*. Pearson Education.
10. Reinders, H., & White, C. (2011). Special Issue: The Theory and Practice of Autonomy in Language Learning with Technology. *Computer Assisted Language Learning*, 24(1), 1–9.
11. Tomlinson, B. (2013). *Materials Development in Language Teaching* (2nd ed.). Cambridge University Press.
12. Warschauer, M. (2004). *Technology and Social Inclusion: Rethinking the Digital Divide*. MIT Press.